

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Verksamhetsberättelse 2025

Allmänt om verksamheten

Stiftelsen är ideell och verkar för att ge papperslösa tillgång till offentligt finansierad vård på lika villkor som för övriga invånare i enlighet med medicinsk-etiska principer, samt sprider information och skapar debatt kring allas rätt till lika vård. Stiftelsen har sitt säte i Göteborg.

Främjande av ändamålet

Rosengrenska stiftelsen är ett frivilligt nätverk av vårdpersonal i Göteborg, som arbetar för vård på lika villkor för personer som befinner sig i en papperslös situation. Rosengrenska bildades 1998, efter att det uppmärksammats att flyktingar som fått avvisningsbesked och levde under jorden i Sverige, inte hade självklar och lika rätt till vård. Rosengrenska har sedan starten tre mål för verksamheten:

1. **Att avskaffa oss själva** - Sjukvård borde inte behöva lita till ideella krafter.
2. **Att sprida kunskap** - Om papperslösas situation, hälsa och tillgång till vård.
3. **Att erbjuda vård** - När papperslösa inte får tillgång till eller vågar söka den vanliga vården.

Rosengrenskas verksamhetsmål ligger i linje med FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, yrkesetik inom vården, Patientsäkerhetslagen och Hälso- och sjukvårdslagen.

Sverige har ställt sig bakom FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och ratificerat ett stort antal konventioner där alla människors rätt till hälsa beskrivs såsom FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, FN:s konvention om barnets rättigheter och FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. I den förstnämnda konventionen fastslås följande:

"Konventionsstaterna erkänner rätten för var och en att åtnjuta bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa."

I konventionen om barnets rättigheter fastslås att:

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

"Konventionsstaterna erkänner barnets rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering. Konventionsstaterna skall sträva efter att säkerställa att inget barn är berövat sin rätt att ha tillgång till sådan hälso- och sjukvård."

Att knyta tillgång till vård och behandling inom hälso- och sjukvården till vilken juridisk status en person har, står i strid med Hälso- och sjukvårdslagen och Patientsäkerhetslagen.

"Hälso- och sjukvårdspersonalen ska utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet." Patientsäkerhetslagens (SFS 2010:659) 6 kap 1§.,

"Vården skall ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård skall ges företräde i vården". Hälso-och sjukvårdslagen (1982:763) 2§.

Rosengrenskas arbete har i praktiken förändrats flera gånger sedan starten 1998, beroende på hur behovet av vård sett ut i patientgruppen och rådande nationell lagstiftning avseende papperslösas tillgång till hälso- och sjukvård. Initialt arbetade Rosengrenskas med vårdförmedling genom en bemannad jourtelefon, där patienter i behov av vård sammanfördes med vårdgivare inom eller genom nätverket av frivilliga.

Från 2004 fram till slutet av 2017 hade Rosengrenska stiftelsen en fast mottagningskväll i veckan, bemannad med frivillig vårdpersonal och administrativ personal. Under perioden 2008–2015 hade Röda Korset och Rosengrenska ett samarbetsavtal om vård för papperslösa, som bland annat innebar möjligheten att anställa två sjuksköterskor för att organisera arbetet. Detta var en viktig förändring i en period då behoven i gruppen var stora och tillgången till vård mycket begränsad. Fram till 2015 drevs mottagningen i praktiken på motsvarande primärvårdsnivå, vilket skiljer sig från dagens verksamhet. P.g.a. svårigheter att bemanna mottagningen övergick vi 2018 till att ha mottagning varannan vecka.

Övergången från en huvudsaklig uppgift som vårdgivare till att istället verka som en vårdförmedling, skedde successivt efter 1 juli 2013, när den lagstiftning vi har idag infördes. *Lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd* innebär att vuxna som lever i papperslöshet, som tidigare endast haft rätt till akut och omedelbar vård, numera har juridisk rätt till samma omfattning av vård som asylsökande vuxna, det vill säga så kallad "vård som inte kan anstå". Barn i papperslöshet fick i och med den nya lagen rätt till fullständig hälso-, sjuk- och tandvård.

I samband med att lagen infördes fick Socialstyrelsen i uppdrag av regeringen att definiera det juridiska begreppet "vård som inte kan anstå". I rapporten *Vård för papperslösa – vård*

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

som inte kan anstå, dokumentation och identifiering vid vård till personer som vistas i landet utan tillstånd, som gavs ut februari 2014, konstaterade Socialstyrelsen att begreppet vård som inte kan anstå "inte är förenligt med medicinsk yrkesetik, inte är medicinskt tillämpligt i sjukvården och riskerar att äventyra patientsäkerheten.", samt förtydligade att "Bara behandlande läkare eller annan ansvarig vårdpersonal som har kunskap om patientens individuella förutsättningar kan bedöma vilka åtgärder som krävs och när". Trots denna allvarliga kritik från Socialstyrelsen finns begreppet kvar, i den lag som reglerar tillgången till vård för asylsökande och papperslösa.

Den förändrade lagstiftningen har trots nämnda brister och begränsningar, inneburit en betydande förbättring avseende tillgången till vård för personer som lever i papperslöshet. Rosengrenska ser emellertid fortfarande betydande hinder i vården för personer i papperslöshet, vilket innebär att Rosengrenskas verksamhet fortfarande behövs:

- Kunskapen om lagen om rätt till vård för papperslösa brister inom vården vilket leder till att patienter felaktigt nekas vård och feldebiteras.
- Det finns en okunskap om lagen om rätt till subventionerad vård för papperslösa i den papperslösa patientgruppen. Det är vanligt med rädsla att söka vård relaterat till vårdkostnader eller oro inför myndighetskontakt.
- Papperslösa lever i stor ekonomisk utsatthet och har i regel inte tillgång till ekonomiskt nödbistånd, vilket i praktiken blir ett hinder i tillgång till vård. Många papperslösa personer har svårt att betala ens subventionerade vårdrelaterade utgifter. De särskilda regler som gäller för receptförskrivning för papperslösa och som innebär att patienten betalar 50 kr för receptbelagd medicin, är i stor utsträckning okända för läkare: recept utan korrekt kod innebär att patienten blir fullbetalande och inte har råd att hämta ut sina läkemedel.
- Lagens skrivning om rätt till "vård som inte kan anstå" för vuxna papperslösa är otydlig och leder till att enskild vårdpersonal åläggs att bedöma vilken vård som kan eller inte kan anstå. Bristen på klara riktlinjer och okunskap om hur begreppet i praktiken ska hanteras medför en försvagad patientsäkerhet, ökad osäkerhet och stress hos personal och patienter.
- Aktuell forskning visar att utöver en försämrad fysisk hälsa så är den psykiska ohälsan utbredd hos papperslösa migranter, med hög andel depression, ångest, suicidtankar och posttraumatisk stress. Samtidigt ser vi att papperslösa med psykisk ohälsa nekas bedömning och behandling i vården och att "vård som inte kan anstå" tolkas särskilt snävt för denna grupp.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

- Begreppet "tandvård som inte kan anstå" är extra problematiskt. Detta då alla människor i Sverige betalar höga egenavgifter i tandvården vilket gör subventionerad tandvård för papperslösa till en känslig fråga och många behandlare vill vara restriktiva. Den offentliga tandvården har också generellt ett högt patienttryck och har ofta svårt att ta emot nya patienter för annat än akut tandvård. I samband med utredningen inför en ny tandvårdsreform i Sverige, populärt kallat "Tiotandvård" fick utredarna i tilläggsuppdrag att utreda möjligheten att ta bort särreglerna (subventionen) för tandvård för papperslösa och asylsökande utan att ta bort rätten till tandvård. Utredarna kom fram till att det skulle vara dyrare att ta bort den nuvarande subventioneringen än att behålla den pga det skulle leda till administrativt krångel vad gäller finansieringen. Inför budget 2026 står regeringen ändå fast vid att de under budgetåret vill ta bort subventionen av tandvård för papperslösa.

Utöver mottagningsarbetet bedriver Rosengrenska stiftelsen kunskapsförmedling och påverkansarbete för vård på lika villkor, i syfte att påverka och sprida kunskap om papperslösas hälsa och tillgång till vård.

Rosengrenska har genom åren bidragit med kunskapsunderlag till en rad statliga rapporter och deltar i nationella och internationella nätverk, vilket bland annat lett till att liknande verksamheter startat på flera håll i Norden. Rosengrenska var en av initiativtagarna till det nationella Rätt till vård-initiativet, ett nätverk bestående av frivilligorganisationer, kyrkor, fack- och yrkesförbund, som bildades 2008 sedan Sverige fått skarp kritik från FN för diskriminering av papperslösa i vården. För närvarande finns omkring 80 organisationer representerade i Rätt till vård-initiativet.

Sedan 2024 har regeringen och dess samarbetsparti argumenterat för en angiverilag, alltså att statsanställda skall ha en skyldighet att till Migrationsverket rapportera människor i en papperslös situation man möter i sin verksamhet inom Polisen, Skatteverket, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Förslaget har under 2024-2026 mötts av kraftfull kritik och protester i remissvar och manifestationer från flera fackförbund som TCO och Akademikerförbundet, civilsamhällesorganisationer, Civil Rights Defenders och professioner inom vård och skola. En angiveriplikt innebär ett agerande emot såväl mänskliga rättigheter som dessa gruppers yrkesetik och en angiverilag skulle försvåra eller omöjliggöra de arbetsuppgifter man har.

Ett exempel: Förslaget riskerar medföra att nyfödda barn som via förlossningsavdelningar registreras hos Skatteverket leder till att familjer anges. Det ökar risken för att familjer i papperslöshet tvingas att föda barn utanför sjukhusen. Regeringens repressiva lagförslag sägs vilja bekämpa ett skuggsamhälle men riskerar istället en motsatt effekt som skapar ett större skuggsamhälle där människor undviker kontakt med myndigheter av rädsla för att bli angivna. Rädsla och minskad tillit är redan mycket vanligt bland papperslösa, och i praktiken

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

tillämpas innebörden av lagförslaget på några håll inom sjukvården. Detta även innan Riksdagen fattat några beslut om en lag som tvingar offentliganställda att anmäla papperslösa personer.

Idéburna Offentliga Partnerskapet

Partnerskapet mellan Västra Götalandsregionen, Röda Korset och Rosengrenska Stiftelsen syftar till att möta en gemensam samhällsutmaning: att förbättra tillgången till hälso- och sjukvård för personer som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Målet med partnerskapet är att sänka trösklar till vård för en av samhällets mest utsatta grupper genom vårdlotsning, kunskaphöjande insatser och gemensamt lärande.

Partnerskapet bygger på öppenhet, dialog och ömsesidig tillit, där parterna verkar som jämbördiga aktörer med respekt för varandras olika förutsättningar. Parterna avsätter resurser utifrån sina respektive uppdrag för att tillsammans utveckla insatser som stärker målgruppens möjligheter att få vård, höjer kunskapsnivån inom regionen och förbättrar bemötandet. Som partner i IOP tillför Rosengrenska Stiftelsen lång erfarenhet av hälsovårdsarbete för målgruppen, ett starkt lokalt och internationellt kontaktnät samt högt förtroendekapital. Genom patientkontakt identifierar Rosengrenska vårdhinder och bidrar med kunskap till regionen, vilket stärker insatserna och förbättrar möjligheten att nå målgruppen med information och stöd.

Under 2025 skedde en uppstart av denna vårdlotsande funktion inom ramen för IOP genom två heltidsanställda sjuksköterskor som bl.a. följer upp vårdhinder på kontorstid (se särskilt stycke nedan). Sjuksköterskorna har sitt huvudsakliga arbete förlagt på Röda Korsets vårdförmedling i Gamlestan. Verksamheten har under ledning av styrgrupp för övergripande frågor och en samverkansgrupp för mer vårdnära frågor utvecklats mycket positivt. Antalet patienter i IOP-verksamheten har ökat successivt under året. Allt eftersom insatsen blir mer känd har såväl antalet patienter som sjuksköterskekonsultationer ökat. Detta tyder på att det finns ett tidigare uppdämt behov där målgruppen inte haft någon att vända sig till med sina frågor om tillgång och tillgänglighet i vården vilket i sin tur tyder på att det finns ett behov av den vårdlotsande insatsen.

Övergripande slutsatser efter det första året är att den nära samverkan mellan alla parter under året skapat förutsättningar för att nå målgruppen på nya och mer effektiva sätt. Detta har inte bara möjliggjort att vi uppnått våra gemensamma mål – utan i flera avseenden överträffat dem. Partnerskapet har bidragit till att identifiera hinder, stärka tillgången till vård och öka tillgängligheten för personer som lever i stor utsatthet.

Erfarenheterna visar tydligt att samverkan är en nyckelfaktor för att bygga broar mellan målgruppen och det offentliga systemet. I en tid då oro kring samhällsutvecklingen riskerar att göra målgruppen mer svårnådd, blir det fortsatta arbetet med att skapa förtroende och trygghet alltmer centralt.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Verksamhetsåret 2025

Mottagningen

Mottagningen har även fortsättningsvis haft öppet en dag varannan vecka. Arbetet har i stor utsträckning präglats av det ingångna IOP-avtalet. Sedan mars månad har alltid en av de två anställda sjuksköterskorna (nedan benämnda IOP-sköterskor) varit närvarande på varje mottagning. De har tagit hand om vårdhinder som kommit till mottagningen och kunnat följa upp dessa på dagtid. Det handlar främst om besökare som har ärenden som rör sig om misstänkt nekad vård eller felaktiga fakturor från vården. (Se separat info nedan) Detta har inneburit en stor förbättring för våra patienter genom en snabbare, mer effektiv hantering av deras ärenden. Sjuksköterskegruppen samlas nu i slutet av varje mottagning och diskuterar aktuella fall, något som lett till en klar förbättring i arbetet med ett ständigt lärande.

Rosengrenskas sjuksköterskor har i övrigt fortsatt sin vårdförmedlande funktion - d.v.s bedömning av hälsotillstånd för hänvisning eller remiss till lämplig instans inom vården.

Under verksamhetsåret har det psykiatriska teamet fortsatt att erbjuda bedömningssamtal för besökare på drop-in och vidareremitterat till den reguljära vården vid behov. En tidigare utmaning har varit att remissvar från vården dröjer eller helt uteblir, vilket är svårt att följa upp i en ideell verksamhet som är förlagd utanför arbetstid. Därför har väntetiden till att få vård i vissa fall blivit lång. Sedan IOP:t startade har sådana ärenden kunnat överlämnas till den IOP-sköterska som är på plats vid mottagningen, vilket har blivit en välfungerande lösning på problemet. Under året har det psykiatriska teamet även utökat sin verksamhet med att på ett strukturerat sätt erbjuda regelbunden stödsamtalskontakt med psykologassistenter. Funktionen har framför allt riktats till personer i behov av samtalsstöd i väntan på psykologisk behandling inom den reguljära vården eller som önskar stöd av mer sociala än psykiatriska orsaker. Inbokade samtal under fyra på varandra följande mottagningstillfällen har erbjudits, med möjlighet till förlängning. Psykologassistenter har haft tillgång till regelbunden extern handledning hos legitimerad psykolog med erfarenhet från verksamheten. Vägen in till stödsamtalsfunktionen har skett via mottagningen, kyrkan, IOP:t samt Agape frivilligorganisation.

Även tandläkare finns på plats för hänvisning eller remiss till lämplig instans inom vården. I vår kassa ges ekonomisk ersättning för vårdrelaterade utgifter samt ekonomiskt bidrag till föräldrar, som har barn upp till 18 månaders ålder - s.k. barnpeng. Vi ger också reseersättning för patienter med stora vårdbehov och regelbundna besök i sjukvården. Det senare är väldigt angeläget för våra patienter. Resekostnaderna är höga med tanke på den svaga ekonomiska situationen för papperslösa och rädslan för att fastna i en biljettkontroll utan giltigt färdbevis gör att många avstår från angelägen sjukvård, uteblir från inplanerade vårdbesök etc. En gång i månaden kommer optiker från Vision for All till mottagningen och

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

erbjuder synundersökning och glasögon vid behov. Rosenjuristerna erbjuder juridisk rådgivning och i verksamheten ges också stöd i sociala frågor.

Majoriteten av de papperslösa som kom till mottagningen 2025 var från Iran, Bosnien, Irak, Eritrea och Palestina. De flesta är födda på 50-,70- eller 80-talen och vi ser att vi har fler äldre besökare och färre yngre. 61 % av våra besökare är kvinnor. Våra besökare är en heterogen grupp. Vi har inte tillförlitlig statistik på hur länge våra besökare har levt som papperslösa. Många har dessutom gått in och ut ur papperslöshet, i och med nya ansökningar och avslag på asyl. Några har rest ut ur Sverige, och sedan kommit tillbaka. En del lever med sina familjer och barnen går på skola och förskola, andra är ensamma och många lever med vänner eller landsmän. Några få är hemlösa. Några har lärt sig svenska, jobbar svart och är relativt väl insatta i hur sjukvården fungerar, men många är helt ovetande om sina rättigheter.

Under 2025 har vi, liksom åren innan, frågat våra förstagångsbesökare hur de hittat till oss, och majoriteten svarar att de fått reda på det av någon de känner eller via kyrkan.

Varje mottagningskväll har vi träffat i snitt 28 personer. En siffra som tydligt sjönk i samband med Covid-19 restriktionerna samt vår begränsning av antalet patienter och av vad man kunde få hjälp med hos oss. Vi hade 652 besökare under 2025 vilket är en ökning jämfört med 2024 då det var 619 besökare. Under 2025 var det vanligaste skälet till att besöka oss att få hjälp med ekonomisk ersättning för läkarbesök eller mediciner samt ekonomiskt bidrag till föräldrar som har barn under ett års ålder. Från och med 2022 redovisar vi också antal besökare som kommer för socialt stöd. Det kan vara hjälp med att få kontakt med socialtjänst, skola eller förskola för barn samt information om vilken hjälp de kan få från olika aktörer i civilsamhälle, kyrka och Göteborgs stad. Inom socialt stöd erbjuds också enklare juridisk rådgivning.

Trots lagen från 2013 möter vi fortfarande personer som nekas vård, inte känner till sina rättigheter eller inte vågar ta sig till den vanliga vården. Besökare som har ärenden som rör sig om misstänkt nekad vård eller felaktiga fakturor från vården skrivs in till sjuksköterska på mottagningen för utredning.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Statistik

All tidigare statistik från och med 2009 finns tillgänglig i verksamhetsberättelse 2023 vid intresse.

Antal besökare:

	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015 (okt- dec)	2015 (jan- sep)
Totalt antal besök	652	619	652	773	660	669	1392	1347	1664	1668	534	
Unika besökare	186	191	296	290	270	298	497	518	610	693	181	ca 583
Snitt per mottagningskväll	28	27	28	34	29	36	61	56*	35	35	45	

* Från och med jan-2018 har mottagningen öppet varannan vecka.

I september 2015 slutar Röda Korset driva Rosengrenskas mottagning. Siffror fram till sep-2015 är baserad på dokument författade av sjuksköterskor anställda av Röda Korset.

Siffror unika besökare är sedan sep-2015 framtaget av den person som haft uppgiften att arbeta med journalfilen i Excel.

Ursprungsland:

Topp-6 vanligaste ursprungsland i fallande ordning

2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Iran	Iran	Iran	Iran	Bosnien	Somalia	Somalia
Bosnien	Bosnien	Bosnien	Bosnien	Irak	Afghanistan	Afghanistan
Irak	Irak	Irak	Albanien	Afghanistan	Bosnien	Serbien
Eritrea	Serbien	Afghanistan	Irak	Somalia	Irak	Bosnien
Palestina	Albanien	Serbien	Serbien	Serbien	Serbien	Irak
Serbien	Somalia	Albanien	Somalia	Iran	Iran	Iran

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Kvinnor / män:

	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
Kvinnor	61%	62%	60%	64%	64%	65%	62 %	55 %	56 %
Män	39%	38%	40%	36%	36%	35%	38 %	45 %	44 %

Ålder, född under tiotal:

	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017
2020-tal		1%	0	0%					
2010-tal		0%	1%	1%	2%	1%	2 %	1 %	2 %
2000-tal	5%	4%	5%	5%	4%	5%	3 %	3 %	3 %
1990-tal	6%	8%	12%	11%	13%	10%	14 %	17 %	15 %
1980-tal	19%	17%	24%	30%	27%	30%	29 %	27 %	30 %
1970-tal	19%	19%	17%	13%	10%	11%	14 %	16 %	20 %
1960-tal	17%	21%	19%	22%	22%	25%	17 %	16 %	18 %
1950-tal	23%	22%	16%	13%	13%	10%	12 %	12 %	8 %
1940-tal	8%	6%	4%	4%	6%	5%	6 %	6 %	2 %
1930-tal	2%	2%	1%	2%	2%	2%	2 %	3 %	2 %

Orsak till besök, snitt / mottagningskväll:

	2025 n (%)	2024 n (%)	2023 n (%)	2022 n (%)	2021 n (%)	2020 n (%)	2019 n (%)	2018 n (%)	2017 n (%)
Kassa	19.5 (59)	22.1 (61)	20.5 (55)	21 (57)	22(67)	18,5 (62)	40,7 (61)	36,0 (59)	20,7 (59)
Tandläkare	1.7 (5)	2.4 (7)	2.9 (8)	3,7 (10)	2,2(7)	3,2 (11)	6,0 (9)	6,3 (10)	3,9 (11)
Sjuksköterska	5.9 (18)	6.4 (18)	6.7 (18)	5,7 (15)	5,2(16)	6,0 (20)	12,4 (19)	10,3 (17)	7,4 (21)
Psykiatriska teamet	3.2 (10)	3.1 (9)	4.9 (13)	4,5 (12)	1,5(5)	2 (5)	4,3 (6)	5,5 (9)	2,1 (6)
Optiker*	2.5 (8)	2.1 (6)	2.3 (6)	2 (6)	2,1(6)	1 (2)	5,9 (3)	7,2 (5)	6,6 (3)
Socialt stöd**	0.3(1)	0.5 (1)	0.4 (1)	0,3 (1)					

OBS att varje besökare kan ha flera ärenden.

* Optiker är på plats ca 1 ggr/mån.

**Sedan 2022 redovisar vi också besökare som kommer för Socialt stöd.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Redovisning vårdhinder

Från mars månad har, som tidigare nämnts, hanteringen av vårdhinder tagits över av IOP-sjuksköterskorna. Under perioden 2025-01-01 - 2025-02-28 var det fortfarande volontärerna på Rosengrenska vårdförmedling som registrerade och skickade vidare till Patientnämnden Västra Götaland (PN), Röda Korsets Vårdförmedling Stockholm (RK) eller Etiskt Forum Sahlgrenska Universitetssjukhuset (EF). Dessa vårdhinder är sådana som ej kunnat lösas under mottagningstid, då de krävt insatser på kontorstid. Under ovan angivna period registrerades 6 ärenden varav 3 till PN, 2 till RK och 1 till EF. I den här redovisningen ingår inga ärenden som rör tandvård. Orsaken till detta är att patienter som söker sig till mottagningen för tandrelaterade besvär i regel inte träffar en sjuksköterska, utan träffar en tandläkare eller hänvisas direkt till Folktandvården.

Dessa vårdhinder indelas i två kategorier

Typ av vårdhinder 250101-250228	Antal
Felaktig patientavgift	4
Nekad vård utifrån juridisk status	2
Totalt: 6	

Med så få ärenden i denna del av redovisningen är det svårt att dra några slutsatser. Vi ser ändå samma tendens som tidigare. Majoriteten av de vårdhinder som vi hanterar är feldebiteringar. I de fall där vårdgivaren återkommit med ett svar framgår att den vanligaste orsaken är okunskap hos vårdgivaren eller att det ej framgått att patienten är tillståndslös - vilket lett till missförstånd. Vi har ett fall där patienten inte berättat att hen var papperslös av rädsla att inte få behövd vård och därmed debiterats som turist. I det fallet handlade vården i god tro. Efter en insats från Etiskt Forum korrigerades fakturorna och en stor summa som tidigare betalats in återbetalades.

Från och med mars månad har alla vårdhinder hanterats av sjuksköterskorna Matilda Persson och Sina Nydén på Röda Korsets vårdförmedling i Gamlestan. Bifogad statistik är sammanställd av dem.

Vårdhinder i VGR 2025

I denna statistik ingår endast vårdhinder där det är vårdgivaren som är orsak till vårdhindret. Informationsbrist eller rädsla hos patienten att söka vård inkluderas ej. Ej heller inkluderas ärenden där patienten endast behövt "lotsas" rätt i vården.

Rosengrenska stiftelsen

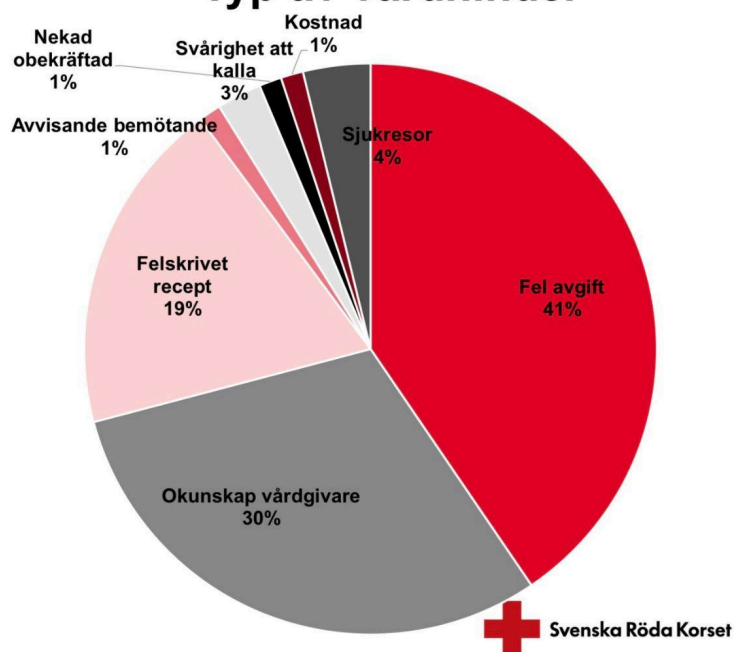
Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Antal ärenden

77

Typ av vårdhinder

Sammantaget under året var alltså antalet ärenden 83 jämfört med 2024 då Rosengrenskas mottagning hanterade 28. Sannolikt finns här ett stort mörkertal, men alltefter information om IOP-sköterskornas arbete på Vårdförmedlingen sprider sig är förhoppningen att fler patienter vänder sig till mottagningen för att få hjälp. I förlängningen naturligtvis också en förhoppning om att med ökad kunskap ute i vården antalet faktiska vårdhinder skall minska.

Här ser vi att felaktig patientavgift fortsatt är det vanligaste vårdhindret tätt följt av okunskap hos vårdgivare. Avseende den bristande kunskapen om gällande lagstiftning inom vården gör IOP-sköterskorna en stor insats med information till vårdgivare och föreläsningar angående "Vård som inte kan anstå" runt om i regionen.

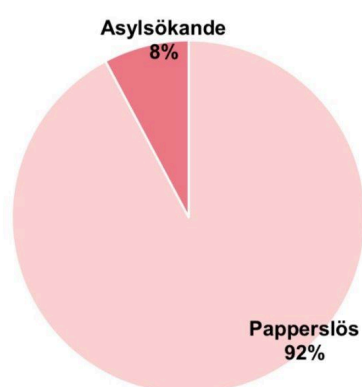

Rosengrenska stiftelsen

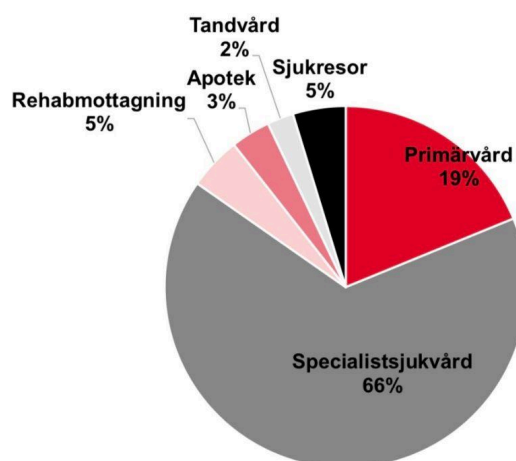
Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Juridisk status

Plats för hindret

Papperslösa och asylsökande har samma rätt till vård, men det är slående hur mycket svårare det är för papperslösa att tillgodogöra sig subventionerad vård som inte kan anstå.

Flest ärenden rör specialistvård men vi tror att det finns ett stort mörkertal gällande vårdhinder inom primärvården. Man kan tänka sig att det blir mer kännbara konsekvenser att nekas eller felaktigt debiteras specialistvård och därför söker man sig till Rosengrenska eller Röda Korset när detta har hänt - jämfört med om det händer inom primärvården.

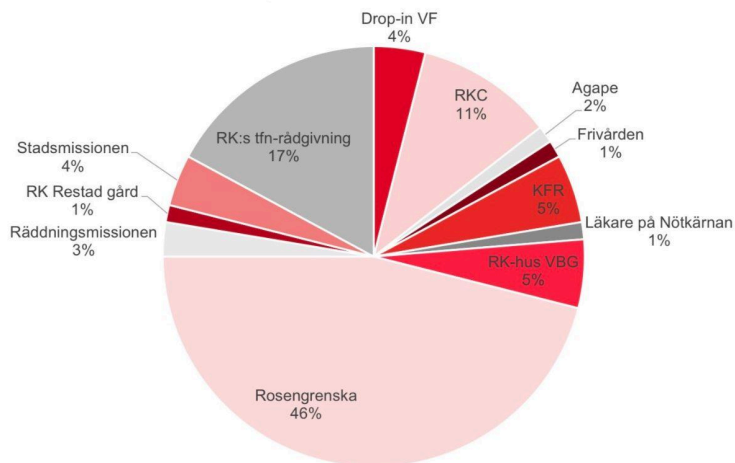

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Kontaktväg patient med vårdhinder

Ärenden avseende vårdhinder kommer in till IOP-sköterskorna på Vårdmottagningen via många olika kanaler men de flesta kommer via Rosengrenska's mottagning.

Se vidare information i verksamhetsberättelsen från Röda Korsets Vårdförmedling:

[2025_Verksamhetsberättelse_vårdförmedling WEB](#)

Samverkan

Samverkan har under året framför allt präglats av arbetet inom det ovan beskrivna IOP't mellan Västra Götalandsregionen, Röda Korset och Rosengrenska Stiftelsen med syfte att ta tillvara på våra respektive kompetenser på bästa sätt. Samarbetet med Patientnämnden i Västra Götalandsregionen och Etiskt Forum har i och med starten av ovan nämnda IOP gått över till sjuksköterskorna på Röda Korsets Vårdförmedling i Gamlestan.

Vår vårdförmedling har fortsatt ett nära samarbete med andra organisationer, såsom Svenska Kyrkan, Vision for All, Rosenjuristerna, Agape och Ingen Människa är Illegal. Dessa organisationer bedriver också olika stödinsatser för den papperslösa gruppen. Vi ingår även i flera lokala nätverk med ideella och kommunala verksamheter som arbetar med utsatta grupper.

Vi har även flertalet internationella samarbeten, bland annat är Rosengrenska med och organiserar ett nordiskt nätverk av frivilliga kliniker samt samarbetar med PICUM som

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

arbetar med papperslösas rättigheter på en europeisk nivå. I det nordiska nätverket var det organisationerna i Sverige som hade ansvar att samordna 2025. Vi träffades i Stockholm med frivilligkliniker från de nordiska länderna i maj 2025. Rosengrenska har även deltagit i PICUMS arbete på internationell nivå genom att delta i arbetsgrupper och i den general assembly (möte som samlar alla medlemsorganisationer) som 2025 genomfördes i Madrid.

Under 2025 fortsatte samarbetet mellan Stiftelsen Carlanderska sjukhuset och Rosengrenska stiftelsen, där Carlanderskas ekonomiska stöd för vårdrelaterade kostnader för patienter som själva saknar ekonomiska möjligheter är ovärderligt.

Detta stöd går i första hand till kostnader för läkemedel på recept, resor till sjukvårdsinrättning och till tandvård. Genom Stiftelsen Carlanderska sjukhuset finns även möjlighet att ställa vissa medel till förfogande för att ta emot patienter på sjukhuset i fall där vård inte kan genomföras på annat sätt.

"Påverkansarbete

Rosengrenska höll sin årliga heldagsföreläsning på Världskulturmuseet 19 oktober, under rubriken *Från små steg till stora skiften – synen på människor på flykt i förändring*.

Syftet med heldagen var att sätta de senaste årens lagförändringar och lagförslag på migrationsområdet i ett större perspektiv; historiskt, samhällsmässigt och internationellt. Många av de förändringar som införts har skett mycket snabbt. Detta försvårar både möjligheten till överblick och att mobilisera mot förslag som man sedan länge vet får negativa konsekvenser för integrationen, samhällsekonomin och folkhälsan. Och detta är utöver det lidande det skapar för de enskilda som drabbas. Ytterligare ett syfte var att lyfta motkrafter som finns och arbete som görs för att stärka mänskliga rättigheter.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

Marcus Herz, professor i socialt arbete vid Göteborgs Universitet, talade om begreppet deportabilitet och hur det påverkar en människa att ständigt befinna sig i osäkerhet, liksom konsekvenserna av att bygga ett samhälle på sårbarhet snarare än trygghet.

Stina Nydén och Matilda Persson, sjuksköterskor från [Vårdförmedling Västra Götaland](#) (IOP-samarbete mellan Rosengrenska, Svenska Röda Korset och regionen) berättade om arbetet som görs för att stärka mänskliga rättigheter i Västra Götalandsregionen för, i huvudsak, personer i papperslöshet och andra sårbara situationer samtidigt som utvecklingen nationellt går i motsatt riktning.

Louise Bonneau, advocacy officer på [PICUM](#), föreläste om lagstiftning på migrationsområdet på EU-nivå och berörde bland annat kriminalisering av migration och solidaritetshandlingar. Louise berörde också vad som görs avseende påverkansarbete och samarbeten mellan organisationer inom PICUM.

Poeten **Leila Inanna Sultan** läste ur sin diktsamling [Straffkolonien](#), som gestaltar asylsökande och förvarstaging som kroppslig och själslig erfarenhet.

Sandra Valleskär, advokat på [Fridh Advokatbyrå](#), berättade om konsekvenser av lagstiftning som införts avseende exempelvis så kallat spårbyte och avskaffande av preskriptionstid för utvisningsbeslut. Hon berörde också hur förändrad sekretesslagstiftning som införts i vården i brottsbekämpande syfte, riskerar att i praktiken bli en ny form av angiverilag.

Heldagens avslutades med ett engagerat panelsamtal mellan publik och föreläsare, som leddes av **Matti Wirehag** från Rosengrenskas styrelse.

Heldagen filmades av **Joakim Hallman** och går att ta del av i via [Rosengrenskas YouTube-kanal](#).

Föreläsningar under 2025

Representanter från Rosengrenska har under året föreläst om rätten till vård och informerat om organisationens verksamhet vid ett flertal tillfällen - bl.a socionomutbildningen vid Göteborgs universitet och Högskolan i Väst, internationella mastern i socialt arbete, och läkarutbildningen vid Göteborgs universitet. Vi har också deltagit i VGR:s seminarium om vård som inte kan anstå och vid utbildningsdagar och arbetsplatsträffar på kliniker och vårdenheter vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Vi har vidare undervisat AT-läkare i VGR, föreläst vid Transkulturellt Centrums webinarium för tandvårdspersonal, vid Skolverkets samordnarnätverk i Västra Götaland för nyanlända och flerspråkiga elevers lärande, vid 80-årsjubileet för Barnhälsovården i Jönköping, för AT-läkare i VGR, på Flyktningbarnmottagningens offentliga heldagsseminarium och på Hulebäcksgymnasiets mänskliga rättighetsdag.

Rosengrenska stiftelsen

Vård för papperslösa

Rosengrenska Insamlingsstiftelsen
Org.nr 855100-6334

En del av föreläsningarna har gjorts tillsammans med IOP-sjuksköterskorna. Dessa har också kunnat överta en del föreläsningar som volontärer vid Rosengrenska tidigare gjort på sin fritid.

Under 2025 fortsätter samhällsklimatet alltmer att hårdna

Regeringen med stödparti i Tidö-avtalet har under 2025 fortsatt sin politik med syfte att kraftigt försvåra och inskränka möjligheterna till ett värdigt liv för människor på flykt och i migration. Mörka skuggor faller över människor i asylprocessen och som vistas i landet som papperslösa.

Under förra året har omfattande lagändringar genomförts och förslag riktat mot asylsökande och flyktingar presenterats.

Några förändringarna som trätt i kraft eller beslutats under 2025:

- **Avskaffat "Eget boende" – EBO.** En asylsökande som väljer att ordna eget boende (EBO) går de miste om dagersättning och om en asylsökande inte bor på ett anvisat boende och inte meddelar sin bostadsadress, anses ansökan om uppehållstillstånd återkallad. **(mars 2025)**
- **Ett utvisningsbeslut upphör,** till skillnad från tidigare, först fem år efter att personen lämnat Sverige och EU/Schengen **(april 2025)**
- **Avskaffat spårbyte** från asylspår till arbetskraftsinvandringsspår **(april 2025)**
- **Utredningar och förslag om skärpta krav på återkallelse av temporära och permanenta uppehållstillstånd** om kraven på "godandel - hederligt levnadssätt" inte uppfylls. **(Våren och hösten 2025)**
- **Unga vuxna** som vuxit upp i Sverige utvisas, på grund av hårdare migrationsregler, som tillfälliga uppehållstillstånd och slopade "särskilt ömmande omständigheter". Personen räknas inte längre som en del av sin familj, och 18-åringar splittras från föräldrar och syskon.

Dessa åtgärder har lett till minskning av antalet asylsökande i Sverige under 2025.

Många vårdprofessionella organisationer, fackliga och andra liksom civilsamhällesorganisationer har protesterat mot förändringarna och de omänskliga och djupt oetiska konsekvenserna av lagändringar och aktuella lagförslag. Med detta riskerar Tidöpartierna såväl hälsa som livssituationen för personer i redan svårt utsatta situationer att försämrats, samtidigt som hälso- och sjukvårdens möjligheter att bedriva en etiskt grundad och patientsäker vård kraftigt begränsas.